

Journal of Social Sciences

Volume 30 | Issue 3

Article 1

1997-01-01

บทบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

บรรณาธิการ (1997) "บทบรรณาธิการ," *Journal of Social Sciences*: Vol. 30: Iss. 3, Article 1.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol30/iss3/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

วารสารสังคมศาสตร์

ปีที่ 30

ฉบับที่ 3

จากบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์ปีที่ 30 ฉบับที่ 3 นี้เป็นฉบับสุดท้ายของปีและเป็นฉบับสุดท้ายสำหรับความรับผิดชอบของบรรณาธิการคนปัจจุบัน จะว่าไปแล้ว ถ้าจะนับการมาก่อนหลังของวารสารทั้งสามฉบับของปีที่ 30 นี้ ฉบับที่สามหรือฉบับสุดท้ายนี้เป็นฉบับที่เกิดขึ้นในความนึกคิดของบรรณาธิการก่อนฉบับอื่น ๆ เพราะเมื่อตอนที่ทราบว่าจะต้องเป็นบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์นั้น สิ่งที่ถูกตั้งขึ้นทันทีในความนึกคิดก็คือ การทำวารสารสังคมศาสตร์ ฉบับมาคิอาเวลลี เหตุผลก็คือ ในแวดวงรัฐศาสตร์นั้น ดูเหมือนว่ามาคิอาเวลลี จะเป็นนักคิดทางการเมืองที่ถูกกล่าวถึงหรืออ้างถึงบ่อยที่สุด แต่มักจะไม่ใช่การถกเถียงทางวิชาการแต่เป็นการที่นักวิชาการกล่าวถึงทั้งในแง่เลียดสีและชื่นชมพฤติกรรมของคนทั้งนอกและในแวดวงวิชาการด้วยกันเอง นักวิชาการทางรัฐศาสตร์นั้นคงจะต่างกับนักหนังสือพิมพ์อยู่ประการหนึ่งในบรรดาหลาย ๆ ประการ นั่นคือ นักหนังสือพิมพ์มักคิดว่า “แมลงวันซึ่งชอบตอมอ๊ต้นมีจรรยาบรรณที่จะไม่ตอมแมลงวันด้วยกันเอง” แต่นักวิชาการรัฐศาสตร์นั้นไม่คิดที่ว่านี่!

นักรัฐศาสตร์มักจะใช้ตราประทับของความเป็น “มาคิอาเวลเลียน” ประทับลงไปบนหน้าผากของคนที่ตนไม่ชอบ ไม่ว่าคน ๆ นั้นจะเป็นนักการเมืองหรือนักวิชาการที่ร่วมงานกันอยู่ ใครที่เป็นที่นิยมชมชอบหรือได้รับความดีความชอบก็มักจะเป็นเป้าหรือเหยื่อขี้ปากของการถูกเรียกว่าเป็น “มาคิอาเวลเลียน” และเท่าที่ตัวบรรณาธิการเองได้พยายามประเมินการใช้ตราประทับยี่ห้อ “มาคิอาเวลเลียน” ในแวดวงรัฐศาสตร์มาตั้งแต่สมัยที่เรียนปริญญาตรีจนกระทั่งบัดนี้ ก็พบว่าคนในแวดวงรัฐศาสตร์แทบทุกคน (ซึ่งส่วนใหญ่หรือแทบทั้งหมดเป็นผู้ชาย!!) ถูกเรียกหรือเรียกกันไปกันมาว่าเป็น “มาคิอาเวลเลียน” ส่วนใหญ่มักจะปฏิเสธไม่ยอมรับ แต่มีเพียงคนหรือสองคนเท่านั้นที่กล้าหาญและจริงใจ พอที่จะยอมรับว่าตนนั้นดำเนินรอยตามคำสอนของมาคิอาเวลลี หรือการยอมรับของเขานั้นเป็นการกระทำของ “มาคิอาเวลเลียนยกกำลังสอง”? นั่นคือ ต้องการสื่อให้คนอื่นเห็นว่าตนนั้นเป็นคนที่กล้าและจริงใจ และกลับทำให้คนที่ได้ยินคำสารภาพนั้นกลับจะคิดว่าเขาไม่ได้เป็นมาคิอาเวลเลียนกระมัง ในแง่นี้เองที่คนยอมรับว่าเป็นมาคิอาเวลเลียนนั้นสามารถรอดพ้นจากการถูกมองว่าเป็นมาคิอาเวลเลียน แต่ขณะเดียวกันคนที่ไม่มีใครคิดว่าเป็น “มาคิอาเวลเลียน” นั่นคือคนที่น่าจะเป็นที่สุดมิใช่หรือ? ในที่สุดก็กลับกลายเป็นว่าไม่มีใครที่ไม่เป็นมาคิอาเวลเลียนเลยสักคนเดียว

ด้วยเหตุที่นักวิชาการหรือคนรัฐศาสตร์มีความสำคัญในการใช้คำว่า “มาคิอาเวลเลียน” กันอย่างที่สุด การทำวารสารสังคมศาสตร์ฉบับ “มาคิอาเวลลี” จึงน่าจะเป็นการอุทิศส่วนกุศลทางความคิดให้กับนักคิดทางการเมืองที่ยิ่งใหญ่ที่นักวิชาการและคนรัฐศาสตร์ใช้เขาบ่อย ๆ อย่างชนิดที่ว่าถ้าเป็นมิดคงจะท้อไปแล้ว แต่ทว่าการใช้มาคิอาเวลลีบ่อย ๆ นั้นน่าจะให้ผลตรงข้ามกับการใช้มิด และนอกจากจะเป็นการอุทิศให้กับนักคิดที่น่าจะเป็นสัญลักษณ์ของการเมืองแห่งรัฐศาสตร์แล้ว วารสารสังคมศาสตร์ฉบับ “มาคิอาเวลลี” น่าจะช่วยชี้ให้นักวิชาการและคนรัฐศาสตร์ที่ดูเหมือนจะเคารพบูชามาคิอาเวลลีอยู่นั้นได้เห็นและเข้าใจมาคิอาเวลลีได้มากขึ้นกว่าคนที่อยู่นอกวงวิชาการและอยู่นอกวงรัฐศาสตร์เข้าใจ

บรรณาธิการขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ จันทรวงศ์ ที่กรุณาใช้เวลาอ่านต้นฉบับที่ยาวมากของวารสารฉบับนี้ และได้กรุณาเขียนคำนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งให้ อาจารย์สมบัติเป็นผู้ที่ในแวดวงการศึกษาปรัชญาการเมืองของไทยคงจะไม่มีใครที่ได้บุกเบิกด้วยการเขียนตำรา การแปลงานเขียนของนักคิดและทำงานหลักของการเป็นผู้สอนได้เสมอเหมือน วารสารฉบับนี้นอกจากจะอุทิศให้กับมาคิอาเวลลีแล้วก็ขอยุติศให้กับการทำนด้วยในฐานะที่ท่านเป็นผู้แนะนำมาคิอาเวลลีให้เข้าสู่วงการวิชาการปรัชญาการเมืองของไทยอย่างแท้จริง

วารสารสังคมศาสตร์ฉบับนี้จะไม่สามารสำเร็จออกมาเป็นรูปเล่มอย่างที่เราเห็นได้เลยถ้าปราศจาก (เรียงตามลำดับตัวอักษร) จักรพันธ์ พรนิมิตร (นอกจากจะเขียนบทความแล้ว ยังช่วยพิสูจน์อักษรและดูแลการติดต่อโรงพิมพ์ด้วย), จุมพฏ คำสนอง, ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, ธเนศ วงศ์ยานนาวา, นิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร (เช่นเดียวกันกับจักรพันธ์), พิษณุ พงษ์สวัสดิ์, วิกิจ สุขสำราญ, William Callahan, และ เฮร่า และเจ้าหน้าที่โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาคิอาเวลลีจะไม่มีทางเป็นมาคิอาเวลลีอย่างที่เรานี้ ถ้าปราศจากผู้อ่านงานของเขาฉันใด วารสารสังคมศาสตร์ฉบับมาคิอาเวลลีนี้ก็จะไม่สามารถทำหน้าที่ของมันได้อย่างสมบูรณ์ถ้าปราศจากผู้อ่านฉันนั้น

ไชยันต์ ไชยพร
บรรณาธิการ

หมายเหตุ ในวินาทีสุดท้าย ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ได้ส่งบทความสมทบมาตอบโต้ประเด็นที่เขาถูกวิจารณ์ ซึ่งบทความสมทบตีพิมพ์อยู่ในส่วนสุดท้ายของวารสารฉบับนี้แล้ว

หมายเหตุครั้งที่สอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะเว้นการผลิวารสารสังคมศาสตร์ประจำปี 2538 เพื่อปรับปรุงการจัดทำวารสาร และได้ขอขดเชยโดยจัดทำวารสารสังคมศาสตร์ประจำปี ที่ 30 ฉบับที่ 3 ให้มีความยาวขนาดในของวารสารสองฉบับรวมกัน ขออภัยสำหรับการงดการผลิตในปี 2538 และขอให้กรุณารอโฉมหน้าใหม่ของวารสารซึ่งจะปรากฏในวารสารสังคมศาสตร์ประจำปี 2539 เป็นต้นไป

ขอขอบพระคุณท่านสมาชิกทุกท่านมาไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คำนำ

สำหรับวงวิชาการด้านปรัชญาการเมืองของไทย ที่ปรกติแล้วขาดแคลนทั้งด้านงานแปลตัวบท (text) และงานเขียนประเภทวิเคราะห์นั้น *วารสารสังคมศาสตร์* ฉบับนี้ คงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจในระดับหนึ่ง เพราะนอกจากบทความเขียนและบทความแปลที่วาดด้วยมิติต่าง ๆ ของแนวมาคิอาเวลลีแล้ว ก็ยังมีงานแปลบทละครเรื่อง *Belfagor* ของมาคิอาเวลลีให้ได้อ่านอีกด้วย

กระนั้นก็ดี บทความต่าง ๆ ที่ปรากฏรวมเล่มอยู่ด้วยในครั้งนี้ ก็คงไม่ใช่งานที่ช่วยให้ผู้อ่านทั่วไปได้เข้าใจแนวคิดของมาคิอาเวลลีได้กระจ่างยิ่งขึ้นเท่าใด หากดูจะเป็นงานที่ชี้ให้เห็นมิติแห่งความหลากหลายในการทำความเข้าใจกับตัวบทที่เป็นงานของมาคิอาเวลลีมากกว่า เริ่มตั้งแต่ “ศาสตร์ของผู้ปกครอง: ก้าวกระโดดที่ไม่ไกลจากเพลโตถึงมาคิอาเวลลี” อันเป็นบทแรกและเป็นบทที่ยาวที่สุดในเล่มของ ไชยันต์ ไชยพร เลย์ทีเดียว เพราะข้อสมมุติฐานหลัก และบทสรุปของไชยันต์นั้น ก็จะไม่แน่ว่าจะเป็นที่เห็นพ้องต้องกันโดยผู้เขียนบทความคนอื่น ๆ ในฉบับ แต่ถ้าจะว่าไปแล้ว นี่ก็ดูเหมือนว่าจะเป็นลักษณะเฉพาะของนักคิดอย่างมาคิอาเวลลี ตรงที่งานเขียนของเขา อาจถูกตีความไปได้ต่าง ๆ นานา สุดแล้วแต่ว่า “กรอบ” และทัศนะที่ผู้ตีความนำมาใช้นั้นเป็นอย่างไร ดังจะเห็นได้จากบทที่ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ เขียนบทความ “ร่องรอยสัญญาประชาคมในปรัชญามาคิอาเวลลี” บททดลองมองมาคิอาเวลลีในแง่ดี” ออกมา สำหรับงานของนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร ซึ่งเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของมาคิอาเวลลีกับบทบาททางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในช่วง พ.ศ. 2475-2487 นั้น อาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับอีกบทความหนึ่งของ ไชยันต์ คือ “บทนำเสนอเรื่อง เจ้า ของมาคิอาเวลลีกับ *สามก๊ก*” ตรงที่เป็นการนำเอาแนวคิดของมาคิอาเวลลีไปอธิบายเปรียบเทียบกับพฤติกรรมหรือแนวคิดในตัวบุคคลหรืองานเขียนหลักอื่น ๆ ความน่าสนใจของบทความประเภทนี้จะมีมากน้อยแค่ไหน จึงอยู่ที่การตีความแนวคิดของมาคิอาเวลลีควบคู่กันไปกับการตีความประวัติศาสตร์หรือวรรณกรรมชิ้นอื่น ๆ ด้วย ส่วนบทความแปลเรื่อง “ว่าด้วยการปกครองของมิเชล ฟูโก” ที่ ธนศ วงศ์ยานนาวา แปลนั้น อาจจะมองเห็นภาพของมาคิอาเวลลีน้อยเกินไปสักหน่อย ขณะเดียวกัน “ความรักกับการเมือง ศึกษาปรัชญาการเมืองของเพลโต มาคิอาเวลลี และเวเบอร์” ของ จักรพันธ์ พรนิมิตร ก็อาจจะย้อนแย้งไปกว่าที่ผู้อ่านโดยทั่วไปจะได้อรอดประโยชน์ไปเท่าที่ควร สำหรับ “*The Unprincipled Prince*” ของ William Callahan ซึ่งมีทั้งภาคภาษาอังกฤษ และภาษาไทยนั้น นอกจากจะเป็นภาพสะท้อนมุมมองมาคิอาเวลลีที่มีแหล่งเปรียบเทียบแตกต่างไปจากของนักวิชาการไทยแล้ว ยังเป็นการนำที่ดีที่สุดไปสู่ปัญหาหลักที่ วิกิจ สุขสำราญ พยายามจะชี้ใน “*The Prince* กับการศึกษาปรัชญาการเมืองสมัยใหม่” อีกด้วย นั่นคือ ปัญหาเรื่องการแปลตัวบทงานที่มาคิอาเวลลีเขียนออกมาเป็นภาษาอื่น ดังที่ผู้อ่านที่พินิจพิเคราะห์จะพบว่าคำพิเคราะห์การแปลคำพูดของ Leo Strauss ที่ว่า “Machiavelli was a teacher of evil” ว่า มาคิอาเวลลี เป็น “ศาสดา” แห่งความชั่ว (ชัยวัฒน์) และ “ศาสดาของปีศาจ” (จักรพันธ์) นั้น ก็สามารถนำไปสู่การตีความที่แตกต่างกันออกไปได้อย่างมากมาย

ในเรื่องเดียวกันนี้ เห็นได้ว่า ผู้เขียนไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ในวารสารฉบับนี้ คงได้อ่าน *Thoughts on Machiavelli* ของ Leo Strauss กันมาแล้ว ดังที่พบได้ว่าย่อหน้าแรกของหนังสือเล่มนี้ ถูกนำมาอ้างอิงประกอบมากกว่าหนึ่งครั้งขึ้นไป เพื่อรองรับทัศนะเดิม ๆ เกี่ยวกับมาคิอาเวลลี แต่ที่มักจะไม่ปรากฏว่านิยมนำ

เอามาอ้างอิงกันคือ คำพูดของ Strauss ในย่อหน้าสุดท้ายของ "An Epilogue" ใน *Essays on the Scientific Study of Politics* ตรงที่ Strauss วิพากษ์รัฐศาสตร์แผนใหม่ว่าไม่อาจจะเปรียบกับงานของมาคิอาเวลลีได้เลย เพราะ "Machiavelli's teaching was graceful, subtle , and colorful" เป็นของแน่ว่า การรวมบทความว่าด้วยมาคิอาเวลลีในวารสารเล่มนี้คงทำให้ผู้อ่านได้เห็นสีสันของมาคิอาเวลลีมากขึ้น แต่จากแง่มุมของผู้ที่เคยสอนวิชาด้านนี้มาบ้างในอดีต ข้าพเจ้าหวังว่า นักวิชาการปัจจุบันคงจะยินดีทำงานหลักมากขึ้น เพื่อที่ว่าในอนาคต ผู้ที่สนใจจะได้มีโอกาสสัมผัส ความงามสง่า และความละเอียดอ่อนของมาคิอาเวลลีได้ด้วยตัวเองมากกว่านี้

สมบัติ จันทรวงศ์
ภาควิชารัฐศาสตร์ศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์